

15 Αυγούστου 2015

Αθωνικά άνθη -Η ΗΣΥΧΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΑΛΑΜΑ

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#)

·«... ούτω γινόμεθα ναός Θεού, όταν μη φροντίσι γηϊναις το συνεχές της μνήμης διακόπτηται... αλλά πάντα αποφυγών ο φιλόθεος επί τον Θεόν αναχωρή» Μ. Βασίλειος.

Η Ησυχία δεν αποτελεί διακοσμητικόν τι πλαίσιον της προσευχής. Είναι το αναγκαίον περιβάλλον της. Εν τοις θορύβοις «το μοναδικόν του νου, καθ' ο συνίσταται ο εντός και όντως Μοναχός, δυαδικόν, έστι δ' ότε και πολυσχιδές, καθίσταται». Η διάσπασις του ενιαίου της ψυχής καθιστά αδύνατον την αληθή προσευχήν. Διασπάται το «μοναδικόν» του νου εις «δυαδικόν» ή και «πολυσχιδές» εκ των συνομιλιών και από αυτής της θέας των ανθρώπων. Εν αναλύσει, και αυτή η προσδοκία ελεύσεώς τινος προκαλεί σύγχυσιν. Αλλά και γράφων ο Ησυχαστής προς τινά, έστω και πνευματικά, πάλιν δεν δύναται ν' αποφύγη την περισπώσαν τον νουν μέριμναν. Και αν μεν πρόκειται περί προκοψάντων εις τας αρετάς και δια της αγάπης ενωθέντων μετά του Θεού, η ζημιά είναι μικρά, διότι αίρεται μόνον η άμεσος και ειλικρινής μυστική ένωσις.

Δια τους ασθενεστέρους όμως νόας και τας ψυχάς, αίτινες «πολλοίς περιπίπτουσι νοσήμασιν», η εκ του γράφειν βλάβη είναι μεγίστη. Δια τούτο, εις τους εν γνώσει καθ' ησυχίαν διάγοντας και μετερχομένους την μοναστικήν ζωήν, «αηδής εστιν ου μόνον η προς τους πολλούς ομιλία (αναστροφή), αλλά και η προς αυτούς τους ομοτρόπους», διότι «διακόπτεται το συνεχές της προς τον Θεόν θυμηρεστάτης ομιλίας». Είναι η ίδια σχεδόν άποψις του Μ. Βασιλείου: «... τούτό εστι του Θεού

ενοίκησης, το δια της μνήμης έχει ενιδρυμένον εν αυτώ τον Θεόν· ούτω γινόμεθα ναός Θεού, όταν μη φροντίσι γήϊναις το συνεχές της μνήμης διακόπτηται· μηδέ τοις απροσδοκίτοις πάθεσιν ο νους εκταράττηται, αλλά πάντα αποφυγών ο φιλόθεος επί τον Θεόν αναχωρή». Παρά τω αγίω Γρηγορίω τω Παλαμά η αξία της ευχής (νοεράς Προσευχής) τονίζεται μοναδικώς. Αι αρεταί δεν ενώνουν την ψυχή μετά του Θεού, αλλ' απλώς παρασκευάζουν το έδαφος προς ένωσιν, «κατά το εγχωρούν». Εκείνο το οποίον ενώνει τον νουν με τον Θεόν, είναι η δύναμις της ευχής, ήτις «ιερουργεί και τελεσιουργεί την του ανθρώπου προς το Θείον ανάτασιν τε και ένωσιν». Αλλ' ου παντός πάσα ευχή ενώνει. Χρειάζεται καθαρότης ψυχής. Ο νους του εμπαιθούς, ακαθάρτους αναβρύων λογισμούς, δεν δύναται να έλθη εις μυστικήν συνάφειαν μετά του Θεού: «τω γαρ εμπαιθεί νω ενωθήναι τον Θεόν αδύνατον». Καθ' όσον όμως ο νους δια πνευματικών αγώνων καθίσταται ανώτερος των εσπιλωμένων λογισμών, «κατά τοσοούτον και του πένθους γίνεται». Αναλόγως δε του πένθους αξιούται του ελέους και της θείας παρακλήσεως. Όταν ο νους εγχρονίζη εις το πένθος και την ταπείνωσιν, τότε το παθητικόν και πρώην άρρωστον της ψυχής μετασκευάζεται εις υγιές. Τότε και ο νους «ευρώστως δια την αμεριμνίαν κινούμενος, της θείας αρρήτως χρηστότητος επαισθάνεται· και τω σώματι, κατά το μέτρον της εαυτού προκοπής, της οικείας χρηστότητος μεταδίδωσιν· η δε τοιαύτη εγγινομένη χαρά τότε τη ψυχή και τω σώματι, υπόμνησίς εστιν απλανής της αφθάρτου βιότητος».

Περί του πνευματικού τούτου ή χαροποιού πένθους θα γράψωμεν εις άλλο άρθρον. Ο θείος Παλαμάς υπό του Παναγίου Πνεύματος ενεργούμενος, ως και οι προ αυτού Άγιοι Πατέρες, έγγραψε πολλά περί πένθους, διότι το εθεώρει ως απαραίτητον μέσον απονίψεως του «ειδεχθούς προσωπίου» της ψυχής. «Όταν ο νους, γράφει, αισθητού παντός απαναστή και του κατακλυσμού της περί ταύτα τύρβης ανακύψη και κατοπτεύση τον εντός άνθρωπον, πρώτον μεν ενιδών το προσγεγεννημένον ειδεχθές προσωπίον εκ της κάτω περιπλανήσεως, τούτο δια πένθους απονίωσθαι σπεύδει». Έχει δε τοιαύτην σχέσιν η ησυχία με την προσευχήν και το πένθος – κατά τον άγιον Γρηγόριον – ώστε είναι αδύνατον να προέλθη οιαδήποτε αρετή άνευ της δια των ανωτέρω καθάρσεως της ψυχής. Ο ίδιος δε εθρήνει ακαταπαύστως· και θα ηδυνάμεθα να είπωμεν περί του Παλαμά ό,τι πολλούς αιώνας πρότερον, είπον δια τον Ιερόν Αυγουστίνον οι σύγχρονοί του: «Ευκολώτερον στήσαις ποταμού ρεύματα ή τα Αυγουστίνου δάκρυα». Διο και εις μίαν αποστροφήν του «Εγκωμίου του Παλαμά:» υπό του φίλου και συνασκητού του Πατριάρχου Φιλοθέου, λέγονται ταύτα: «Και τι χρη και λέγειν, όπου γε και σιωπών, και μόνον ορώμενος, ω θαυμάσιε, θαύμα ταις των ορώντων ψυχαίς ενεποίεις; Νυν μεν σύννους τις ων και προς εαυτόν και τον Θεόν όλως επεστραμμένος, και λελουμένος υπερφυώς τοις καινοίς εκείνοις ρεύμασι των δακρύων· νυν δ' ως από καμίνου πυρός τα πρόσωπα φέρων υπέρ φύσιν φωτοειδή, και τω πυρί του Πνεύματος μετεσκευασμένα τε και

ηλλοιωμένα, και μάλισθ' ότε της των ιερών μυστικής τελετής, ή και του οικίσκου και της ησυχίας εξείης...». [Σφάλλεται μεγάλως ο καθηγητής Μπαλάνος, υποστηρίζων εις τα σχόλια υπέρ του αγ. Συμεών του Ν. Θεολόγου, εν τη Πατρολογία του, ότι «... εγένετο με τον νοσηρόν μυστικισμόν του (πένθος) πρόδρομος των Ησυχαστών του ΙΔ' αιώνας». Δεν υπήρξε Πατήρ της Εκκλησίας, όστις να μη εδικαιώθη εκ του μακαρισμού (του Κυρίου) των πενθούντων και κλαιόντων].

Η «εν πνεύματι και αληθεία προσευχή» πραγματούται τότε, όταν πάσαι αι δυνάμεις της ψυχής συναχθούν από του σκορπισμού αυτών και αναταθούν προς τον Θεόν. «Όταν το ενιαίον του νου γένηται τρισσόν, μένον ενιαίον, τότε συνάπτεται τη Θεαρχική Τριαδική Μονάδι, πάσαν αποκλείσαν πλάνης είσοδον, και υπεράνω καθεστός σαρκός και κόσμου και κοσμοκράτορος». Το ενιαίον του νου, περί ου ομιλεί ενταύθα ο ιερός Παλαμάς, είναι η απλότης του νου συνισταμένη εις την φυσικήν του καθαρότητα. Όταν, λοιπόν, το απλούν του νου, κατά φύσιν λειτουργούν, «γένηται τρισσόν», δηλαδή νους, λόγος και βούλησις, «μένον απλούν», τότε ενούται μετά του Θεού, μηδεμίαν όχλησιν εντεύθεν υφιστάμενον από την σάρκα, τον κόσμον και τον διάβολον. Γίνεται δε το ενιαίον του νου τρισσόν, μένον ενιαίον, «εν τη προς εαυτόν στροφή και τη δι' εαυτού προς Θεόν ανόδω». Ενταύθα πρόκειται περί ενδοστρεφείας, περί ης θα γράψωμεν εφεξής η οποία είναι γνωστή μεταξύ των Νηπτικών και Μυστικών Πατέρων ως «κυκλική κίνησις του νου», ήτις είναι και η απλανής μέθοδος της Νοεράς Προσευχής. Περί αυτής ο Μ. Βασίλειος είπε: «Νους μη σκεδαννύμενος επί τα έξω, μηδέ υπό των αισθητηρίων διαχεόμενος, επάνεισι μεν προς εαυτόν, δι' εαυτού δε προς την του Θεού έννοιαν αναβαίνει...».

Πηγή: orthodox-voice.blogspot.gr